

2018-09-03

Ändring av bestämmelserna i jaktförordningen (1987:905) avseende tillåtna jaktmedel N2018/03490/RS

Svenska jägareförbundet ("förbundet") tillstyrker förslagen i remissen såvitt avser användning av rörlig belysning samt elektroniska bildförstärkare för skydds jakt på vildsvin. Förbundet avstyrker förslaget helt såvitt avser nattributmedel med bildomvandlare i form av termiska sikten.

Implementeringsteknik

Inledningsvis vill förbundet påpeka den otydliga implementeringen av Art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet som Sverige genomfört. Som noteras i promemorian är jaktlagstiftningen (3 § jaktlagen) uppbyggd så att endast de jaktmedel som är uttryckligen tillåtna får användas. Emellertid valde Sverige att implementera nämnda direktiv genom att ta in en bilaga (bilaga 5) till jaktförordningen som tvärtom den gällande grundprincipen enligt lagen anger vad som är förbjudet.

Eftersom bilaga 5 bara gäller för vissa arter, så uppstår en tolkningsproblematik om vad som gäller för övriga arter. I NFS 2002:18 § 22 så hänvisar dessutom Naturvårdsverket till aktuell paragraf i jaktförordningen samt bilaga 5 på ett sätt som komplicerar bedömningen. Förbundets uppfattning är dock att eftersom 3 § jaktlagen har högre status än jaktförordningen så har den formellt företräde, d.v.s. i den mån inte aktuella jaktmedel och metoder är tillåtna för alla arter så är de förbjudna.

Begreppet jaktmedel

Förbundet vill också framhålla avsaknaden av definitionen av begreppet jaktmedel. Naturvårdsverket har emellertid nyligen i remissen NV-04496-18 föreslagit att med jaktmedel ska avses "skjutvapen och andra redskap som ensamt eller i kombination med varandra används i syfte att fånga eller döda vilt..." Detta torde överensstämma ganska bra med den gängse uppfattningen.

Svenska Jägareförbundet

Översatt till belysning så får därmed anses som jaktmedel olika former av belysning av det djur som ska fällas när jägaren jagar med sitt skjutvapen under mörker. Belysning som används för att lokalisera viltet men inte används i skottögonblicket är därmed inte att anses som ett jaktmedel. På samma sätt anses inte en vanlig handkikare, optisk bildförstärkare eller bildomvandlare (t.ex. termiska handkikare) som inte är monterat som riktmedel (sikte) på vapnet för att kunna placera skottet på rätt ställe, som ett jaktmedel. Sådana anordningar används endast för att lokalisera viltet innan skottillfället uppstår. De är således tillåtna att använda utan tillstånd redan idag. Samma gäller för olika typer av kameror som endast tar en bild av ett djur, inklusive värmekameror.

Terminologi

Fågeldirektivet samt jaktförordningens bilaga 5 använder begreppen ”*artificiella ljuskällor*” m.fl. anordningar för att belysa målet samt siktanordningar för mörkerskytte vari *elektronisk bildförstärkare* eller *bildomvandlare* ingår”. Art- och habitatdirektivet använder istället begreppet ”nattribtmedel med elektronisk bildförstärkare eller bildomvandlare. Av dessa texter framgår tydligt att det är olika sikten och riktmedel som regleras, samt belysning av målet (djuret).

I jaktförordningen i övrigt nämns belysning, ficklampa och annan liknande lampa i 14 – 15 a §§. Detta får anses vara exempel på artificiell belysning. 15 a § jaktförordningen medger idag att länsstyrelserna kan medge dispens från reglerna i 14-15 §§ vad gäller belysning och elektroniska bildförstärkare, men inte vad avser elektroniska bildomvandlare som används som riktmedel. Med sådana bildomvandlare avses t.ex. termiska sikten som omvandlar ett djurs värmeutstrålning till en bild som kan uppfattas av människan.

Vad som avses med (rörlig) belysning torde vara oproblematiskt. Människan har använt vanliga lampor under lång tid och jägare är också bekanta med dem. En pannlampa, ficklampa eller annan handhållen belysning, av jägaren själv eller en medhjälpare som står intill, är vanliga exempel på rörlig belysning. Den definition av rörlig belysning som nämns i specialmotiveringen i promemorian är således korrekt.

Med elektroniska bildförstärkare avses normalt ett optiskt instrument som med hjälp av olika former av ljus förstärker den naturliga bilden så att den kan uppfattas av det mänskliga ögat under svåra ljusförhållanden. Elektroniska bildomvandlare är uppenbarligen mer svårbedömt mot bakgrund av den terminologi som används i promemorian men utgörs t.ex. av olika termiska anordningar. Här sker också en sammanblandning mellan kikare, sikten och kameror.

Med en kikare kan man se saker, t.ex. en vanlig optisk handkikare, en elektronisk bildförstärkare eller bildomvandlare som används för att lokalisera djur och enbart hålls i handen. Ett sikte monteras på vapnet för att kunna träffa djuret och har ett riktmedel som används i det syftet. Ett sikte kan bestå av olika material med och utan optik. Ett sikte kan bland annat utgöras av ett optiskt riktmedel som normalt kallas *kikarsikte*, men även innefatta eller kompletteras av en elektronisk bildförstärkare eller bildomvandlare och bör då kallas *nattriktmedel* enligt terminologin i Art- och habitatdirektivet. En kamera tar en bild på det som kamerans lins fångar, vilket kan vara ett djur, men används inte som ett sikte som monteras på ett vapen eller ens som en kikare.

Svenska Jägareförbundet

Mot denna bakgrund så använder promemorian fel terminologi när begreppet *värmekamera* används. Man kan inte definiera ett termiskt sikte som en värmekamera eftersom det inte tar en bild utan används som ett riktmedel. *I själva verket så är ett termiskt sikte en typ av bildomvandlare som används som nattriktmedel.* Förslaget till förordningstext måste således revideras och begreppet värmekamera ska tas bort. Eftersom avsikten är att inkludera termiska sikten, så kan man som ett exempel på nattriktmedel med bildomvandlare lägga till begreppet "termisk sikte".

I specialmotiveringen likställs vidare alla elektroniska bildförstärkare eller bildomvandlare felaktigt med "nattriktmedel" eftersom det finns handhållna enheter som inte används som riktmedel. Här måste förslaget till förordningstext också förtydligas så att det framgår att detta endast gäller "nattriktmedel med ...". I annat fall kan man motsatsvis dra slutsatsen att inga elektroniska bildförstärkare eller bildomvandlare (som endast används som kikare) får användas för något vilt, vilket alltså är felaktigt.

Förbundets ställningstagande och förslag

Förbundet tillstyrker således förslagen i remissen såvitt avser användning av *rörlig belysning* samt *elektroniska bildförstärkare för skyddsjakt på vildsvin*. Förbundet avstyrker förslaget såvitt avser *nattriktmedel med bildomvandlare* i form av *termiska sikten*.

Förbundet anser att lagstiftningen bör tillåta det som den stora majoriteten av jägarkåren är i behov av och kan använda på ett säkert sätt så att ingen riskerar skador på egendom eller person. Med särskilt tillstånd kan länsstyrelserna därutöver bevilja tillstånd för det mindre antal jägare som är i särskilt behov av specialanpassade jaktmedel och har stora behov av att skydda exempelvis gröda.

Lagstiftaren har bl.a. ansett att vildsvin som orsakar skador på jordbruksgrödor får jagas på initiativ av den som är jakträttshavare oavsett bestämmelserna om fredning i enlighet med punkt 1 bilaga 4 till jaktförordningen. Detta brukar benämnas skyddsjakt på enskilda initiativ. För sådan jakt, eller om myndighet skulle fatta beslut om skyddsjakt, anser förbundet att det är motiverat att göra avsteg från reglerna om annars otillåtna jaktmedel. Denna jakt är särskilt motiverad för att motverka skador av vildsvin. Det blir däremot fel att för all jakt efter vildsvin tillåta belysning m.m. Då degraderar vi vildsvinet till mindre värt än annat vilt ur en etisk synvinkel.

Rörlig belysning är billig och lättillgänglig och jägarna kan använda sådan belysning utan svårigheter. Vanlig belysning belyser målet och jägaren får då en *tredimensionell* bild och kan se vad som finns framför och bakom djuret som avses fällas. Jägaren kan då avgöra om det finns en kvist eller annat framför djuret som annars skulle kunna leda till en bom eller skadeskjutning. Samtidigt kan jägaren urskilja vad som finns bakom djuret så att jägaren kan fastställa att det finns fullgott kulfång så skott kan lossas utan risk för att träffa andra djur, egendom eller människor.

När det gäller elektroniska bildförstärkare som är inbyggda i ett sikte eller som monteras utanpå ett kikarsikte har tekniken nu kommit så långt att de är tillräckligt bra och billiga för att kunna vara tillgängliga för den vanlige jägaren. Elektroniska bildförstärkare använder också befintlig belysning och förstärker ljuset så att en tredimensionell bild

Svenska Jägareförbundet

framträder som medger säkra skott. Även nattriktmedel med elektroniska bildförstärkare bör således få användas för skydds jakt på vildsvin utan särskilt tillstånd.

När det gäller bildomvandlare och särskilt termiska sikten så är situationen emellertid annorlunda. Denna teknologi är alltjämt under stark utveckling, dyr och specialiserad. Framförallt så fungerar ett termiskt sikte så att djurets värmeutstrålning reflekteras och ger en *tvådimensionell* bild. Detta innebär att det inte alltid går att se vad som finns framför eller bakom djuret i form av kvistar, vegetation och mark och säkra skott kan därför inte avges. Den bild som genereras genom omvandlingen av värmen kan också vara mer eller mindre diffus och p.g.a. den tvådimensionella bilden blir avståndsbedömning problematisk. Det är särskilt svårt med avståndsbedömningen i mörker och om man endast får en tvådimensionell bild finns det större risker att missbedöma storleken på ett djur med eventuella felskjutningar som följd.

Förbundet har också blivit informerat av det norska jägareförbundet om en *dödsolycka* i Norge där en jägare av misstag sköt ihjäl en människa i tron att det var en räv. Mer information kan erhållas på förfrågan. Förbundet vill inte medverka till en sådan utveckling i Sverige. Förbundet är därför inte berett att tillstyrka en användning av termiska sikten. Det finns all anledning att först pröva frågan närmare genom att göra en risk- och konsekvensanalys.

SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDET

Bo Sköld
Generalsekreterare

Ola Wälimaa
Förbundsjurist